

• S • G • B • T • B •

• T • G • G • T •

z. B. A. h

W. A.

J. q. 259.

COLLEGII TERTII
In Augustanam Confessionem

DISPUTATIO XIX.

continens

ANTIÖEEN ARTICVLI VII.

De Ecclesia,

Et in specie,

De Quæstione, an dentur exem-
pla, quibus probetur, Ecclesiam visibilem to-
tam aliquando errasse,

Proposita.

In Electorali Academia VVittebergensi,

P R Æ S I D E

JACOBO MARTINI S.S. Th.

Doct. & Profess. Publ. Primario, Facult. Theol.

Seniore, ac Templi Arcis Præposito,

R E S P O N D E N T E

JOHANNE GUILHELMO MAJO,

Soltq. Marchico.

In Auditorio Collegii Veteris

Ad diem 29. Aug.

WITTEBERGÆ,

Typis Hæredum SALOMONIS AUERBACH, Acad. Typogr.

ANNO M DC XXX.

CONFESSIO

D. O. Confession

Abbas de Conceptione

CONFESSIO

JACOBO MARITIMO

CONFESSIO

CONFESSIO

D. O. M. A.

Continuatio.

Hactenus de conclusione hac :
*Visibilem Ecclesiam non posse deficere vel er-
rare; audivimus Becanum κατὰ σκευασμῶς*
disputantem, ejusq; argumenta, partim
immediatè ex ipsa Scriptura petita; par-
tim ex hypothesebus nostris concessis deducta & pro-
posita examinavimus : Consequens nunc est, ut eun-
dem audiamus contra nos ἀνασκευασμῶς agentem, &
objectiones nostras refellere sat agentem, quò perci-
piamus nihil ipsum hoc argumentandi modo contra
nos efficere posse. Hac vice verò tantum primam ob-
jectionem videbimus.

T H E S I S I.

Sic ergo pergit Jesuita §. 24. *Primò sic objiciunt: Synagoga
Judæorum sapè defecit à fide : Ergo etiam Ecclesia potest deficere,
eum sit par ratio. Antecedens probatur, quia primò defecit tempore
Mosis, quando Aaron cum toto populo adoravit vitulum Exodi 32.
v. 4. Secundò tempore Elie, quando nullus mansit fidelis, nisi solus E-
lias, ut ipsemet conqueritur 3. Reg. 19. 14. Derelictus sum ego solus, &
querunt animam meam, ut auferant eam. Tertiò tempore Esaia &
Jeremia, quando omnes recesserunt à Deo, Esaia. 1. 7. Cognovit bes
possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui. Israel autem me non
cognovit. Et Jerem. 2. v. 13. Duo mala fecit populus meus : me dereli-
que-*

A 1

que-

querunt fontem aqua viva, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quae continere non valent aquas. Et 2. Paral. 15. 3. Transibunt multi dies in Israel absque Deo vero & absque Sacerdote, Doctore & absque lege. Quarto tempore Christi, quando tota Synagoga cum omnibus ceremoniis suis expiravit.

II. Nos aliàs in genere sic argumentamur: Cujus rei dantur manifesta, & in oculos & sensus ipsos incurrentia exempla, illud nullo modo in dubium vocari, nedum planè negari potest: Atqui Ecclesiam visibilem totam posse errare in fide & deficere, ejus dantur manifesta, & in oculos incurrentia exempla: Ergo Ecclesiam visibilem totam errare in fide & deficere posse, nullo modo in dubium vocandum, nedum plane negandum est.

III. Majorem, utpotè ἀυτόπιστον, negare nec potest, nec audet Becanus: quare de Minore neganda & destruenda est sollicitus: Possumus autem illam probare ejusmodi argumento: Quandounque in veteri Testamento tota Synagoga visibilis Judaica defecit, tota Ecclesia visibilis defecit: Atqui aliquando in veteri Testamento tota Synagoga Judaica visibilis defecit: Ergo aliquando tota Ecclesia visibilis defecit.

IV. Major rursus probatur. Nam Synagoga est Ecclesia, attestante ipso Bellarmino lib. 1. de Bapt. cap. 1. ubi disertis verbis faterur, Synagoga[m] Judaicam Ecclesiam fuisse, & quidem antequam Christum negaverit, fuisse veram Dei Ecclesiam. Neque id negare ausus fuit, vel potuit Bellarminus, nisi voluisset ipsam manifestam scripturam negare. Etenim Actor. 7. v. 38. dicitur. Hic est, qui fuit ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, in Ecclesia sive congregatione. Agitur enim ibi de populo Judaico. Et è contra Ecclesia novi Testamenti dicitur Synagoga, Jacob. 2. v. 2. 2. Thess. 2. v. 1. Hebr. 10. v. 25. Cum enim utriusque Testamenti Ecclesia una eademque sit secundum essentiam, uno eodemque nomine utrumque populum indigitare, nihil vetat.

V. Minorem demonstramus hunc in modum: Quandounque in veteri Testamento summus Sacerdos, Rex, populus, & quidem per omnes civitates habuerunt Deos alienos, & publicè coluerunt falsa numina, tota defecit visibilis Synagoga:

goga. At qui tempore Achatz in veteri Testam. summus Sacerdos, Rex, populus, & quidem per omnes civitates habuerunt Deos alienos, & publicè coluerunt falsa numina: Ergo tempore Achatz in veteri Testamento defecit tota Synagoga visibilis Judaica: Et per consequena Ecclesia. Major est *autóm-
505.* Minor probatur. Nam *lib. 2. Reg. cap. 16.* describitur primū Idolomania Regis *v. 2. 3. & 4.* summi Sacerdotis. *v. 11.* & tandem totius populi *v. 15. & seqq.* Videantur quoque *2. Paral. 28. v. 11. & seqq.* Imò etiam *v. 22. & seqq.* usque ad 26. Quia itaque totius regni Israelitici Synagoga tota defecerat; necessariò sequitur, quod tempore Regis Achatz tota Ecclesia visibilis V. T. à fide defecerit. Quod Argumentum initio Jesuitis oppositum volumus, solvant, si possunt. Sed omnes ingenii nequitiae, & astutiae nervos intendant; in æternum non solvent.

VI. Sed audiamus, quid respondeat Becanus. Respõdeo, inquit §. 25. *Quidquid sit de antecedente, de quo paulò post, neganda est consequentia. Non n. sequitur: Synagoga defecit: Ergo Ecclesia deficiet. Primò, quia habet Ecclesia promissionē de sua firmitate ac stabilitate, quam Synagoga non habuit. Non enim de Synagoga, sed Ecclesia dictū est: Porta inferi non prevalebunt adversus eam. Secundò Ecclesia est libera: Synagoga fuit ancilla. Et illa designatur per Saram, qua fuit uxor Abrax, hac per Agar qua fuit ancilla (Gal. 4. 24.) At Agar fuit dimissa & repudiata, non item Sara. Ergo similiter Synagoga debuit repudiari, non item Ecclesia. Tertiò Ecclesia est Catholica seu universalis, non solum ratione loci, sed etiam ratione hominum salvandorum. Quotquot enim salvantur, in Ecclesia salvantur: Et extra illam salvari nemo potest. Igitur, si deficeret tota Ecclesia, nullus omnino salvaretur. At Synagoga non erat Catholica seu universalis; quia extra illam poterant homines salvari, ut Ninivite, & alii. Tarnesi ergo defecisset tota Synagoga, adhuc tamen potuissent homines salvari.*

VII. Negat ergo Becanus argumenti à se formati consequentiam, & sic majorem nostri secundi syllogismi th. 3. propositū. At probavimus illam. Quandoquidem Synagoga

Judaicam æquè dici Ecclesiam, atque Ecclesiam novi Testamenti: imò essentiâ esse unam Ecclesiam demonstravimus.

VIII. Sed probat diversitatem synagogæ veteris Testamenti, & Ecclesiæ novi fœderis: quod hæc habeat promissionem de sua firmitate & stabilitate: illa non habeat. Nugæ sunt Jesuiticæ. Nam Testamenti veteris Ecclesia hic nequaquam cedit Ecclesiæ Testam. novi.

IX. Non quidem imus inficias, quasdam in Novo Testamento promissiones esse augustiores, quod Christum carne manifestatum prædicent, & depulsis figurarum umbris, ipsum Novi Testamenti corpus, veritatem & substantiam præsentem sistant: Et denique quod in iis beneficia Christi per Evangelii prædicationem etiam gentibus offerantur: Quod verò attinet promissiones de favore & dilectione Dei erga Ecclesiam, deque conservatione ejus ac defensione (de quibus solis hic controvertitur, & nequaquam de illis) dicimus ac repetimus, eas, quæ veteri populo sunt factæ, non minus validas fuisse & solidas, nec minus præclaras & magnificas. Neque enim Jehova sanctos suos in veteri Testamēto frigidius dilexit, quàm Christianos in Novo fœdere, & sub regno Christi: Neque minori potentia inter horribiles minas exterarum gentium, mirandasque Imperiorum vicissitudines ac ruinas longè maximas conservavit sibi Ecclesiam suam, atque hodie.

X. Et sanè quæ poterant dari promissiones de summo favoris & curæ Dei erga Ecclesiam vastigio, certiores & insigniores, quam hæ, quæ ex tot illustribus elogiis effulgent, quibus suum populum prophetarum scriptis insignivit Dominus. Appellat enim illum thesaurum dilectum præ omnibus populis, regnum sacerdotale, gentem sanctam, *Exod. 19. v. 5. 6.* Benedictum à Jehova. *Psal. 115. v. 15.* Cujus Jehova auxilium, & clypeus *ibid. v. 9. 10. 11.* primogenitum filium, sanctificationem Domini, partem Domini, populum suum, quem ceu super aquilas portavit, imo quæ humeris suis portat sicut aquila provocat pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas: quem ceu pupillam oculi custodiet.

ii. Quo

XI. Quo etiam pertinent promissiones ad Patriarchas factas *Gen. 17. v. 7.* ad Abrahamum dicit Jehova: *Statuam pactum meum inter me & te, interq; semen tuum post te in generationibus suis fœdere perpetuo, ut sim tibi in Deum, & semini tuo post te.* Atq; promissio hæc sæpius est repetita ipsi Abrahamo, *Gen. 22. v. 17. 18.* Isaac *c. 26. v. 4.* Jacobo *c. 28. v. 14. c. 35. v. 11.* Levit. *26. v. 11. 12.* *Ponam tabernaculum meum in medio vestri, neque abominabitur vos anima mea. Ambulabo autem in medio vestri, eroque vobis in Deum, & vos eritis mihi in populum & c.* *Psal. 132. v. 13. 14.* *Elegit Jehova Sion, expetivit, ut esset habitaculum sibi. Hæc requies mea in seculum usque: hic habitabo, quoniam expetivi eam.* Et de Ecclesia Israelitica rursus canit Propheta: *Qui annunciat verbum suum Jacob, justitias ac judicia sua Israel. Taliter non fecit omni nationi,* *Psal. 147.* Evolvat Jesuita totum vetus Testam. inveniet promissiones amplissimas, & erubescet.

XII. Huc porrò spectant Apostolica illa præconia de Ecclesia veteris Testamenti. *Rom. 3. & 9.* Quod Judæis commissa fuerint oracula Dei, quod illorum fuerit adoptio, & gloria, & Testamenta, & legis constitutio, & cultus, & promissiones, quod sint sanctæ radicis sancti rami, & sanctæ massæ sancta conspersio. *Rom. 11.*

XIII. Quid? quod Ecclesia veteris Testamenti cunctis temporibus fuerit nobilitata illustribus miraculis, signis & prodigiis, quæ de favore, præsentia Dei, & defensione Ecclesiæ Israeliticæ quam locupletissimè testantur: Qualia sanè miracula, jam post Apostolorum tempora, confirmato inter gentes Evangelio, non eduntur: ficta namque pontificiorum miracula, quia *Matth. 24. v. 2. Thess. 2. v. 9. & Apocal. 13. v. 13.* operationi Sathanæ adscribitur, & ad stabiliendum mendacium tendunt, merito repudiamus.

XIV. Accedit & hoc, quod Christus secundum carnem peculiari privilegio latebat in populo Judaico: Unde Christus ipse pronunciat, *salus ex Judæis est,* *Johan. 4. v. 22.* Et Apostolus Paulus. *Qui est ex patribus, inquit, quantum attinet ad carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula.* *Rom. 9. v. 5.*

Imo

Imò negari nequit, quod illa ipsa promissio, Ecclesie veteris Testamenti facta, (nimirum de illius conservatione in veritate, ne excidat aut excindatur) ipso etiam Apostolo teste, augustinior sit, quam respectu gentium sub Novo Testamento, idque inde, quod Judæi rami fuerunt naturales, nos verò sub Novo Testamento præter naturam insiti in veram oleam. Adeò ut Paulus planè contraria ratione, (quam Pontificii factitant) inferat & concludat: *Si naturales illi rami excidi à veritate & salute potuerint, posse utiq; magis etiam à veritate & salute excidi eos, qui præter naturam oleæ sunt insiti, id est Christianos è gentilismo conversos in Novo Testamento.*

XV. Quod bene notare velint Jesuitæ & Papicolæ; & imprimis diligenter observare, quod Apostolus sigillatim scribat, & expendendum in specie ac individuo committat Ecclesie Romanæ: cui hanc suam epistolam inscripsit, nempe quod & illam ipsam excindi posse asserat & confirmet. Quod quia negare non possunt: qua igitur fronte jactare audent, synagogam illam Romanam errare, aut excindi non posse? secus quam ex Spiritu sancto pronunciet Apostolus: Rom. 11.

XVI. Luce ergo meridiana solstitiali clarius est, quod objectionem à promissionibus, in Veteri & Novo Testamento factis, desumptam, suam causam Papani adeò non evincunt, ut potius illam pessimè perdant. Quandoquidem (quod & præmittendum non est) illas in neutro dedit Jehova absolutas: sed semper cum limitatione vel expressa vel subaudienda: uti statim videre est, Gen. 17. v. 9. Ubi promissioni Abrahæ factæ statim annectit: *Tu autem pactum meum custodies, tu & semen tuum post te in generationibus suis.* Et v. 14. *Incircumcisus autem masculus, qui non circumciderit carnem præputii sui utique exterminabitur.* Conferatur 2. Paral. 15. v. 2. Jer. 7. v. 13. & seqq. Sic quoque Ecclesia Novi Testamenti nullibi accepit promissiones absolutas, sed semper conditionatas Job. 8. v. 31. *Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis, & c. 15. v. 14. Vos amici mei eritis, si feceritis quaecunque mandabo vobis.* 1. Timoth. 6. v. 3. 4. 5. Heb. 3. v. 6. 7. 8.

12. Non

XVII. Non etiam Papani tantum attendere debebant promissiones, populo Christiano sub regno Messiae factas: sed etiam Vaticinia de tristissima & penè universalì, maximeque diuturna seductione, quam sub Antichristi regno in orbem Christianum exundantem, Spiritus sanctus prænunciat. Quam sanè tantam fore dicit Christus *Matth. 24. v. 24.* Ut si possibile esset, in errorem ducerentur etiam electi. Et omninò istiusmodi fore tribulationem, qualis non fuerit ab initio mundi, neque post futura sit, sedente nimirum in templo Dei, hoc est, administrationem Ecclesiae sibi vendicante isto *ἀντιχριστῷ*, qui se extollat supra omne, quod dicitur Deus & numen *2. Theff. 2.* & famosam illam Babylone (quam Johannes Apocal. 17. pronunciat esse civitatem illam magnam, quae habeat Monarchiam super reges terrae, id est Romam) spirituali sua fornicatione reges terrae, & habitantes in ea gentes, & tribus & linguas & populos dementante, *Apoc. 17.*

XVIII. Hæc si rectè perpenderent Jesuitæ, & cæteri Papani, absque dubio veritatem viderent, agnoscerent, & amplecterentur. Verùm quia, ut Judæi excæcatum cor, & aures aggravatas, & oculos clausos habent, ut audiendo quidem audiant, sed non intelligant, videndo videant, sed non cognoscant, *Esa. 6. v. 9. 10.* de illorum & cumprimis Jesuitarum conversione non immeritò dubitamus.

XIX. Deinde in comparatione veteris cum Agar ancilla, & novi fœderis cum Sara libera Becanus suam rudem prodit ignorantiam. Primum enim ponamus comparationem ita factam esse à Paulo, ut Ecclesia significetur per liberam, & Synagoga per ancillam: iniquaquam tamen id factum esse cõcedendum est, ratione internæ proprietatis sive affectionis, nempe infallibilitatis, vel etiam divortii quod fieri possit: sed respectu externi accidentis onerum nimirum creemonialium Leviticorum, quæ instar ancillæ portare cogebatur: ut sic intelligatur Ecclesia Novi Testamenti liberæ Saræ comparari, quod ablato jugo servitutis Mosaicæ libera, & propterea per primariam uxorem Abrahami præfigurata fuerit.

XX. Verumenimverò si rem accuratius introspicimus, dicere cogimur, ipsam Synagogam Judaicam non comparari cum ancilla, ut neque Ecclesia Christiana cum libera. Clara enim sunt verba Apostoli v. 23, 24. *Sed is, qui est ex ancilla, secundum carnem natus est: qui verò ex libera, per promissionem: per que aliud figuratur. Nam hæ sunt due illæ pactiones &c.*

XXI. Et sic disertè indicat ac docet duas Abrahami uxores significare duas pactiones, testamenta, aut doctrinas. Agar, legalem; Saram, Evangelicam. Et priorem illam significatam per Agar addit v. 24, 25. *esse eam doctrinam aut pactionem, que veniat ex monte Sinai, quia ibi lex & pactio ejus data est. Eam igitur, ait, generare ad servitutem: quia omnes legis sectatores sunt servi tum peccati, tum maledictionis iræ Dei, tum illorum tam variorum præceptorum ac rituum; tum deniq; nihil boni promptè & alacri animo faciunt, sed omnia servili. Sic postquam Apostolus omnia legalia sub jugum servitutis conclusit; porro v. 26, indicat, solam cœlestem Hierusalem per Saram, & terrenam Hierusalem significatam esse unâ cum filiis suis verè liberam: Ea autem est gratia & fœdus gratiæ doctrinæque Evangelii: quam ideò sursum esse dicit sive sublimem: quia gratia de cœlo originem habet, ex eo, qui nos prior ita dilexit, ut unigenitum nobis filium tradiderit ac miserit, ut esset nobis panis cœlestis & vitæ, non ex nostris carnalibus viribus aut meritis, utpotè quam nobis filius Dei ex sinu patris, mera ipsius misericordia protulit & attulit. Quandoquidem perinde per illam promissionem cœlestem, ex mera gratia data mirabiliter gignimur spiritu & fide: sicut olim Isaacus fide ac promissione miraculosè est genitus.*

XXII. Manifestum igitur est, quod diximus, Synagogam Judaicam non propriè per se & immediatè cum ancilla, ut neque Ecclesiam Christianam cum liberis: sed diversa illa pacta & doctrinas legis & Evangelii comparari. Uti etiam pervertit Becanus sua glossa totum Apostoli scopum; qui docere voluit, Ismaelem secundum carnem natum non esse hæredem, sed Isaacum secundum promissionem natum. Et idem facit.

facit Becanus, (ut verè & argutè ipsum accusat Meifartus) ac si negaret, Christianos mori nō posse, quia Ecclesia comparatur cum libera: Judæos potuisse, quia Synagoga comparatur cum ancilla. Risum teneatis amici.

XXIII. Ad tertium respondemus nos supra demonstrasse, nempe *disput. 16. Tb. 28. 29. 30.* Ecclesiam Veteris Testamenti non simpliciter negandam esse Catholicam, sed Catholicam quoque dicendam, quatenus doctrinam cœlestem, unanimi prophetarum consensu & suffragio traditam, fideliter tenuit, & amplexa est: Et etsi nusquam alibi Ecclesia visibilis conspiciebatur, in qua sacerdotium, templum & sacrificium esset, quam in populo Judaico: nihilominus omnes, qui ex gentibus convertebantur, vera illius Ecclesiæ erant membra, ab illa visibili licet loco & externa societate disjuncta, interno tamen affectu & fidei societate conjunctissima. Quare etiam si quatenus visibilis ad certum locum & populum fuerit alligata Ecclesia Judaica, non tamen quatenus extra illum visibilem certum multa habuit invisibilia membra, in multis terrarum orbis partibus dispersa, inter quæ fuit Eunuchus Reginae Candaces, *Act. 8. v. 27.* qui longissimum iter suscepit visendæ Ecclesiæ gratia. Quia igitur Ecclesia Catholica & universalis dicitur, non quatenus visibilis, sed quatenus invisibilis est, nempe non quatenus videtur, sed quatenus creditur, uti etiam supra monuimus; liquet de Ecclesia Judaica non sim. liciter negandum esse, quod fuerit Catholica, licet non simpliciter eo modo, quo Ecclesia Christiana.

XXIV. Cæterum ut extra Ecclesiam Judaicam visibilem aliqui potuerunt salvari, sic quoque demonstravimus supra id fieri posse extra Ecclesiam visibilem Christianam. Ut autem extra Ecclesiam Catholicam Christianam nulla est salus, & nemo potest salvari, sic neque quispiam extra Ecclesiam Catholicam Judaicam salvari potuit: nempe ut nemo potest salvari, nisi adhæserit vera fide veræ Ecclesiæ Christianæ: Et sic licet quoad locum extra illam sit, in illa tamen cōsensu ac fide maneat. Sic neque in Veteri Testamento salvari quispiam potuit,

nisi Ecclesiæ Israeliticæ spirituale membrum, proindeque in illa spiritu, consensu fideque fuerit.

XXV. Pergit nunc Becanus ad antecedens argumenti à se formati §. 44. *Hec de consequentia. In probatione antecedentis multa assumuntur, quæ examinanda sunt: Primum est Synagogam tēpore Moysi, in adorando vitulo, à fide defecisse. Falsum est. Non defecit tota Synagoga, sed pars ejus; non enim defecit Moyses, nec Levitæ & Sacerdotes, ut patet ex illo 32. 36. Videns ergo Moyses populum, ait. Si quis est Domini, jungatur mihi. Congregatique sunt ad eum omnes filii Levi. Erant autem filii Levi duo millia, ut habetur Numer. 3. 39.*

XXVI. Respondemus i. committi fallaciam phraeos. Nam quando dicimus, totam Ecclesiam sive Synagogam defecisse, non intelligimus singula individua, sed potiorem partem: quæ facit Ecclesiam visibilem: & cum primis publicum ministerium corruptum, quando illi maxima pars etiam adhæret. Sic dicimus totam Ecclesiam pontificiam esse Idololatricam, nempe quoad potiorem partem, & quatenus in ministerio publico visibilis est. Ut autem concedimus in Papana Ecclesia hodieque viva Ecclesiæ Christi delitescere membra: sic quando dicimus totam Ecclesiam Israeliticam defecisse à Jehova, non negamus, Deum sibi reservasse & custodivisse suos electos.

XXVII. Mosen itaq; non defecisse non imus inficias: sed una persona neque est tota Ecclesia, neque est potior pars; sed ne rationem Ecclesiæ quidem habet. Ut tempore Eliæ, totam, Propheta, defecisse putabat Ecclesiam; licet se Jehovæ, ac vero Deo Israelis constanti fide adhærere certò sciret. Quod autem Becanus Levitæ & Sacerdotes non defecisse addit, falsissimum est: & ratio annexa nihil quicquam probat. Sic vult argumentari: *Quicumque se Mosi adhortanti jungebant, illi non defecerunt à Domino: Atqui omnes filii Levi se Mosi adhortanti jungebant: Ergo nulli filii Levi defecerunt à Domino.*

XXVIII. Minorem concedimus: est enim manifesta
ex scri-

ex scriptura. Non verò sine causa quæritur de ratione consequentiæ sive connexionis Majoris: Istam enim falsam esse arguit falsa conclusio; sic argumentor: *Omnis syllogismus legitime dispositus inferens conclusionem falsam, necesse est alterutram præmissarum habeat falsam.* Atqui hic syllogismus legitime dispositus inferre conclusionem falsam: Ergo necesse est alterutram præmissarum habeat falsam. Major est certa. Nam licet ex falsis interdum veræ ex veris tamen nunquam falsa inferatur conclusio, ut Logici sciunt. Minor quoque probatu facilis est. Nam 1. est in prima figura in secundo modo celarent. 2. Deinde falsam esse conclusionem: *Nulli filii Levi defecerant à Domino:* testatur ipse textus, asseverans, principem familiæ Levi, Aaronem peccasse & defecisse: Ergo certum est conclusum: *Alterutram præmissarum argumenti Becani falsam esse.* Sed non minorem ut probatum: Ergo majorem. Et omninò majorem: quippe quæ laborat fallacia causæ. Quod enim Levitæ imperio Mosis paruerunt, & de rebellibus supplicium sumserunt, ejus causa non fuit immunitas ab idolomania: sed pœnitentia, quam seriò agebant.

XXIX. Pergit Becanus §. 45. & 46. *Alterum est Synagogã tẽpore Helia, Jesaiæ & Jeremiæ defecisse à fide.* Hic opus est distinctione. Nam eo tempore, duo regna pertinebant ad Synagogam: Alterum Juda, quod constabat duabus, alterum Israel, quod constabat decem tribubus. Hoc posterius statim à principio, sub primo Rege Jerobeam defecit à vera fide, & publicè capit Idola adorare. (3. Reg. 12. 28.) Et in eo statu permansit usque ad captivitatem, juxta illud 4. Reg. 17. 22. *Ambulaverunt filii Israel in universis peccatis Jerobeam, quæ fecerat, & non recesserunt ab eis, usq; quo Dominus auferret Israel à facie sua in Assyrios.* Nihilominus semper aliqui fuerunt in illo regno, qui abstinerent ab Idololatria, & verum Deum agnoscerent, etiam tempore Helia, nam cum ipse putaret, se solum relictum esse, audivit responsum à Deo: 3. Reg. 19. 18. *Dereliqui mihi in Israel septem millia virorum, quorum genua non sunt incurvata ante Baal.* In regno Juda aliter res habuit. Nam aliqui reges fuerunt boni, & cultores veri Dei, ut Asa, Josaphat, Azarias, Jojathan, Ezechias, &

Jofias, sub quibus vera religio vel restaurata vel conservata est. Alii mali & Idololatrae, ut Achaz, Manasses, Amon. Alii denique, non quidem Idololatrae, sed tamen mali: semper tamen in templo Salomonis videtur mansisse usus sacrificiorum, secundum legem Mosaicam, usq; ad captivitatem Babylonicam, ut colligitur ex illis verbis 2. Machab. 1. 19. Cum in Persiam ducerentur Patres nostri, Sacerdotes, qui tunc cultores Dei erant, acceptum ignem de altari occultè absconderunt in valle, ubi erat puteus altus & siccus. Loquitur de igne calidus à Deo misso, quo utebantur sacerdotes in quotidianis sacrificiis (Levit. 9. & 10.) Igitur ignis ille fuit conservatus in templo, usq; ad illud tempus, quo Judaei in Persiam captivi abducebantur.

XXX. Respondemus, nos pro concessio & confessio accipimus: quod Becanus fateatur, Regnum Israeliticum, statim à principio sub primo rege Jerobeam defecisse à vera fide, & publicè incepisse idola adorare. Inde enim simul intelligitur, non posse Becanum negare, in regno illo Israelitico totum ministerium publicum Synagogæ visibilis defecisse. Atque hoc est quod volumus: uti neque contra nos est, quod addit, semper nihilominus fuisse in regno illo, qui ab idolomania abstinerunt, & verum Deum agnoverunt tempore Eliae. Nam illi fuerunt occulti, 1. Reg. 18. vers. 4. & vel ipsi Prophetæ incogniti, qui se solum arbitrabatur superstitem, 1. Reg. 19. v. 10. Proindeque non visibilem, sed invisibilem constituerunt Ecclesiam. Neque Lutherani unquam diximus vel docuimus, totam ac universam Ecclesiam defecisse. Nec quidem per febrem vel somnium ejusmodi paradoxum nobis unquam in mentem venire potuit, ut in præcedentibus Disputationibus contrarium luculenter demonstravimus.

XXXI. Deinde quod attinet Regnum Juda, in eo se aliter habuisse tempore Eliae, vix probabit Jesuita. Primum enim de eo pariter conqueritur Elias, quando dicit, *Altaria Jehova destructa fuisse*: Illa autem erant in templo Hierosolymitano. Hinc etiam Apostolus Paulus Rom. 11. v. 3. Eliae querelas, ut generales adducit. Et sanè tempore Eliae cultum divinum in regno Juda non fuisse purum, sed Idololatricum, ma-
nife-

manifestum est ex 1. Reg. 14. v. 22. 23. 24. ubi scribitur: *Facitque Juda malam in oculis Jehova, & ad iracundiam provocaverunt eum magis, quam omnia, qua fecerant patres eorum peccatis suis, qua peccaverant: Nam aedificaverunt etiam ipsi excelsa & statuas, & lucos super omnem collem excelsum, & subter omnem arborem viridem: Fecerunt etiam mascula scorta in terra, fecerunt secundum omnes abominaciones gentium, quas ejecit Jehova à facie filiorum Israel: Quid disertius dici posset?*

XXXII. Et facta hæc sunt sub Rehabeamo primo regis in Juda, 1. Reg. 14. v. 21. Hujus successor fuit Abiam, 1. Reg. 15. v. 1. 2. Paral. 11. v. 22. Et is dicitur ambulasse in omnibus peccatis patris sui, 1. Reg. 15. v. 3. Huic in regno successit Asa 1. Reg. 15. v. 8. Cujus pietas licet cõmendetur *ibid.* v. 11. non tamen excelsa removit, *ibid.* v. 14. Huic successit Josaphat, *ibid.* v. 24. neque hic excelsa sustulit *ibid.* cap. 22. v. 43. Adhuc populo immolante & sufficiente in illis excelsis, *ibid.* v. 44. Successor Josephati fuit ejus filius, Joram, 2. Reg. 8. v. 16. 2. Paral. 21. v. 1. quem omisit Becanus, & is ambulavit per viam Regum Israelis, *ibid.* 2. Reg. 8. v. 18. 2. Paral. 21. v. 6. dereliquit Jehovam Deum patrum suorum, v. 10. occidit fratres suos v. 4. Et fecit excelsa in montibus Juda, & fornicari fecit habitatores Jerusalem & impulit Juda, v. 11. Quã ob causam etiam literis ab Elia graviter reprehenditur, v. 13.

XXXIII. Hujus Successor fuit Ochozias, 2. Paral. 22. v. 7. & is ambulavit in viis domus Achab. Mater enim ejus consuluerat ei, ut impiè ageret, *ibid.* v. 3. Et sic Baalismum professus fuit. Post hunc regnavit Athalia, 2. Par. 22. v. 12. Erat hæc impia: & filii ejus destruxerunt domum Dei: quin etiam omnes sanctificationes domus Jehovæ impederunt in Idolis, *ibid.* c. 24. v. 7. Post hæc regnavit Joas, qui quidẽ fecit, quod rectũ in oculis Jehovæ, præceptore Jehojada sacerdote, 2. Par. 24. v. 2. isto autem mortuo, obtẽperavit Principibus Juda, & dereliquit domũ Jehovæ Dei Patrum suorũ, & sculptilibus servivit, *ibid.* 17. & seqq. Huic succedit filius, Amasias, *ib.* vult. & c. 25. v. 1. qui fuit hypocrita, 2. Par. 25. v. 2. neq; excelsa abstulit: & adhuc populo sub eo immolabat & suffiebat in excelsis, 2. Reg. 14. v. 4. Hujus successor fuit:

fuit Afarias, 2. Reg. 15. v. 2. neque hic excelsa sustulit, sed populus adhuc immolabat, & suffiebat in excelsis, *ibid.* v. 4. Post hunc regnavit Jojathan, *ibid.* v. 33. neque hic excelsa amovit, & populus immolabat & suffiebat in excelsis, *Ibid.* v. 35. Hujus successor fuit Achas, 2. Reg. 16. v. 2. is non fecit, quod rectum erat in oculis Jehovæ Dei sui, sed ambulavit in via regum Israel, & etiam filium suum transire fecit per ignem secundum abominaciones gentium immolavit in super & suffivit in excelsis, & colibus & subter omne lignum viride, *ibid.* v. 2. 3. 4.

XXXIV. Post hunc regnavit Ezechias sive Hiskias, 2. Reg. 18. v. 2. Hic primum sustulit excelsa, & contrivit statuas, & succidit lucum, confregitque serpentem æneum, quem fecerat Mose; quia usque ad dies illos filii Israel suffiebant ei, *Ibid.* v. 4. Hujus successor est Manasses, 2. Reg. 20. v. ult. & c. 21. v. 1. Hic rursus instauravit excelsa, quæ Hiskias pater ejus everterat, & erexit altaria Baali, extruxit quoque aras universæ militiae cœli in diebus atriis domus Jehovæ: traduxit filium suum per ignem & c. v. 2. & seqq. Hujus successor fuit Ammon, 2. Reg. 21. v. 19. qui per omnia in Idolomania patrem est imitatus, *Ibid.* v. 20. Hujus successor fuit Josias, 2. Reg. 21. v. ult. & c. 22. v. 1. Hic fuit pius, instauravit templum, & invento libro Deuteronomii, consulit Dominum per Hudam prophetissam, *Ibid.* v. 2. & seqq. & cap. 23. Huic successit Joachas, & tantum tribus mensibus regnavit, *ibid.* cap. 23. v. 31. & fecit malum in oculis Jehovæ juxta omnia, quæ fecerant patres sui, *ibid.* v. 32. Huic successit Jojakim, *ibid.* v. 34. & seqq. & hic fecit malum in oculis Jehovæ, & ambulavit in viis patrum suorum, *vers. ult.* hicque captivus abducitur à Nebucadnezare Rege Babiloniae c. 24. v. 1.

XXXV. Ex hac enumeratione regum Juda manifestum est, quod non multum discriminis fuerit inter Ecclesiam Israeliticam & Judaicam. Nam ut Israeliticus populus statim à principio sub rege Jerobeam à vera fide defecit, & publice idola adorare cœpit, & in ista Idolomania permansit usq; ad captivitatem Babylonicam: Sic idem testatur scriptura de populo Judaico, quod statim sub primo rege Rehoboamo à vera fide

fide defecerit, Idola publicè coluerit, & in Idolomania permanerit, etiam ad captivitatem usque Babylonicam, nisi quod duabus vicibus, nempe sub rege Hiskia, & Josia, Idola destructa fuerunt, & verus cultus rursus introductus: qui verè statim, regibus illis defunctis, abrogatus, & Idolomania revocata est.

XXXVI. Certum igitur est, quod à temporibus Rehoboami, usque ad tempora regis Hiskia, & sic per annos quasi ducentos quadraginta nullus verus cultus Dei publicus in Juda fuerit, cum semper excelsa manserint. Sic temporibus Manassæ & Ammonis, annis nimirum quinquaginta & ultra, uti etiam sub Jojakim, decem annis. Ergo omnibus illis temporibus nulla fuit vera Ecclesia visibilis, neque in Judaico, neque in Israelitico populo, & sic simpliciter nulla fuit. Nam licet quidam reges fuerint boni & veri Dei cultores, non tamen excelsa reformabant & abiciebant: Unde populus, ut expressè aliquot scriptura loca testantur, mansit & perrexit etiam sub bonis istis regibus in sua Idolomania.

XXXVII. Quod porro addit, videtur in templo Salomonis semper mansisse usus sacrificiorum usque ad captivitatem Babylonicam. Respondemus Jesuitæ *videtur*, facile solvi per nostrum *non videtur*. Sanè de Ahas expressè dicitur 2. Reg. 16. v. 11. quod adoleverit Baalim: quod clausit januas templi Domini, & fecerit altaria in universis angulis Jerusalem, & in omnibus urbibus Israel, *ibid. v. 12. 2. Paralip. 28. v. 19. & seqq.*

XXXVIII. Quod addit de igne coelesti, illum servatum fuisse in templo usque ad captivitatem Babylonicam. Respondeo i. id incertum esse. Nam probatio ex 2. Machab. 1. v. 19. adducta, nihil demonstrat, cum liber iste sit Apocryphus. Sed (esto,) ponamus, manserit ignis ille: Ergo statim & ejus legitimus usus? Nulla consequentia. Sic ponamus rursus manserint sacrificia: Ergone statim juxta legem Mosis. Neque hoc necessariò sequitur, & contrarium est demonstratum. Sed (ponamus tertio) manserint illa etiam juxta legem & institutionem,

C

nem.

nem Moſis? Ergone ſtatim eo modo & fine? Credat Judæus Appella: cum clariffimi textus aliud loquantur & teſtentur. Demus etiam ex abundantia, ſed ex hypotheſi, (ſcimus enim quod ſæpius aliter ſe habuerit,) ſacrificia & ratione modi ac finis manſiſſe integra, nihil tamen contra nos Lutheranos efficitur. Quandoquidem manet ex tota hiſtoria Politicæ & Synagoga Judaicæ clarum & manifeſtum, quod Lutherani cum primis urgemus, *Sacerdotium publicum viſibilis Synagoga Judaicæ, in quâ plurimis Religionis Leviticæ articulis aliis graviffimè erraſſe, & à veritate divinitus revelatâ, defeciſſe.*

XXXIX. Hoc jam demonſtrato & conceſſo, evidens eſt, Eccleſiam illam viſibilem non puram vel non veram fuiſſe, cum errores veritatem quantitate ſua ac numero vincerent & obſcurarent, haud ſecus ac in pontificia Eccleſia per tot jam ſecula fieri conſuevit: ubi etiam manſit Baptiſmus & nonnulla alia, quæ verò tantum arguunt ibi Eccleſiam fuiſſe & eſſe, ſed non ſtatim puram.

XL. Progreditur dehinc Becanus §. 47. ad tertium in probatione antecedentis elenchi, à ſe formati, & ſuæ ſententiæ oppoſiti, aſſumptum, examinandum: *Tertium eſt Synagogam, tempore Chriſti defeciſſe. Hoc verum eſt. Non quod tunc defecerit à vera fide, quam antea profitebatur, ſed quia tunc repudiata eſt cum ſuis ceremoniis & ſacrificiis, & in ejus locum ſucceſſit Eccleſia Chriſti. At non ſequitur, hanc ſimiliter repudiandam. Imò contrarium ſequitur. Primo, quia, ut ante dixi, Synagogam repræſentabat ancilla Abrabæ, qua ſuit repudiata. Eccleſiam verò uxor Abrabæ, que non fuit repudiata. Secundò, Synagoga propterea fuit repudiata, quod neque perfectæ eſſet, neque ſufficiens ad ſalutem, juxta illud Heb. 7. 19. Nihil ad perfectionem adduxit lex. Et hoc ſenſu ceremonia & Sacramenta Synagoga vocantur ab Apoſtolo infirma & egena elementa (Gal. 4. 9.) At Eccleſia Chriſti eſt perfectæ & ſufficiens ad ſalutem, quia Sacramenta ipſius, quæ à Chriſto inſtituta ſunt, habent vim juſtificandi & tollendi peccata. Unde Auguſtinus in Pſal. 73. Sacramenta inquit, Novi Teſtamēti dant ſalutem: Sacramenta Veteris Teſtamēti promiſerunt Salvatorem. Tertio, Synagoga continebat umbram futurorum (Hebr. 10. 1.) Eccleſia continet lu-*

cem.

cem, quæ est Christus. (Job. 1.9.) At umbra necessario deficit, acceden-
te luce. Debuit igitur cessare Synagoga cum sacrificiis Mosaicis, quan-
do venit Ecclesia cum Christo. Quarto, Synagoga erat instituta pro
servis, Ecclesia pro filiis. At servi accipiunt temporalem mercedem
à suis Dominis, ac sic dimittuntur; Filii autem succedunt in perpetuam
hereditatem. Quod insinuat Apostolus ad Gal. 4.30. Ejice ancillam
& filium ejus. Non enim heres erit filius ancilla, cum filio libera.

XLII. Respondemus, primum falsum esse, quando Sy-
nagoga & ejus Doctores accusantur à Christo falsæ doctrinæ,
& quod defecerint à fide, Salvatorem intelligere, externarum
Leviticarum ceremoniarum abolitionem: quippe qui ipsos in
plurimis fidei articulis acerrimè reprehendit. Nicodemus sa-
nè, qui erat princeps Judæorum, Job. 3. v. 1. & Magister in Israel,
ibid. v. 10. non disputabat cum Christo de externis & Leviticis
ceremoniis, sed de summo & ad salutem maximè necessario
articulo de hominis justificatione & regeneratione: de quo
verò nihil sciebat, nihil intelligebat: sed omnia, quæ de illo à
Christo piè & salutariter proponebantur, tanquam absurdissi-
ma repudiabat.

XLII. Job. 10. v. 8. ait Christus, omnes, quotquot ante
me venerunt, fures sunt & latrones, quos sanè ita non nominat
propter ceremonias Leviticæ: quippe quæ erant ordinationes
& cultus divini, ad veram doctrinam Veteris Testamenti per-
tinentes, ideoque Deo & Christo placebant: siquidem durare
debent usque ad adventum Christi: sed propterea suos ante-
cessores dicit fures & latrones: quia fuerunt falsi Doctores, qui
omisso usitato atque unico ingressu in cælum, alias rationes
monstrabant, & adulterina ostia vitam æternam ingrediendi
ostendebant; atque hoc ipso hominibus furabantur id, quod
preciosissimum est, nempe vitam æternam: imò animas homi-
num occidebant, & in speluncam latrocinii, hoc est, in bara-
thrum æternæ damnationis præcipitabant: Atque hos fal-
sos Doctores, addit Christus, ab ovibus, hoc est, verè fideli-
bus, non auditos esse.

XLIII. Si autem quæras, quosnam intelligat & indi-
gitet

gitet Christus? Sanè negari non potest, ipsum nōtare primarios Doctores Synagogæ Judaicæ, utpote Pharisæos & Scribas, qui tam tenebant munus docendi in Synagogis, & occupabant Mosis cathedram, *Matth. 23. v. 2.* Docebant autem & inculcabant, quæ parum ipsi intelligebant, imò etiam multa falsa & noxia populo, illis applaudenti, proponebant. Nihil enim intelligebant de Evangelio, nihil de persona, nihil de officio Messia. Imaginabantur sibi; & aliis persuadere satagebant, ipsum fore nudum hominem, neque regem spiritualem, sed mundanum, qui populum Judaicum è servitute Romana liberaturus esset.

XLIV. Legis quidem Doctores se jactabant; sed internum legis sensum non tenebant, arbitantes & docentes, hominem legi Dei satisfacere, imò plus facere posse, quàm lex requirat: cum ejus satisfactionem tantum in externa locomotiva constituebant.

XLV. Non etiam contenti erant imponere hominibus legem Mosaicam, quæ per se est onus viribus humanis impossibile: aggravabant insuper id onus traditionibus suis & majorum suorum decretis, de humano ingenio excogitatis, quibus captivabant & illaquiabant miseras hominum conscientias, ut iis se omninò alligatas esse opinarentur, & in Deū peccare existimarent, si constitutiones eas transgredierentur. Et quod maxime detestandum, cum onera illa traditionum suarum imponerent conscientias aliorum, ipsimet interim eane digito quidem movebant, aut tantillum observabant. Quid autem est in vera doctrina & fide deficere, si hoc non est.

XLVI. Hinc insuper Christus *Matth. 16. v. 6. Marc. 8. v. 15. & Luc. 12. v. 1.* suos discipulos accurata diligentia dehortatur ab hypocritica doctrina Phariseorum, & admonitionem illam suam acuit duobus emphaticis verbis *λέγετε υγιώς & μετρίως*, videte & attendite, docens, (rectè & solidè explicante Hunnio) esse rem omnibus modis fugiendam & detestandam, à qua ipsos tam sanctè tamque serio dehortetur. Quæ autem ista? Fermentum Phariseorum & Sadduceorum. Quâ voce Doctrinam

doctrinam falsam & hypocriticam Phariseorum perstringit. Quæ autem ista? Fermentum Phariseorum & Saduceorum. Qua voce doctrinam falsam & hypocriticam Phariseorum perstringit; uti sub finem hujus dialogismi, nempe v. 12. Evangelista ipse explicat, inquit: *Tunc intellexerunt, quod non dixisset, ut caveant à fermento panis: sed à doctrina Phariseorum.* Et apud Luc. cap. 12. v. 1. *In primis, inquit, cavete vobis ipsis à fermento Phariseorum, quod est hypocrisis.* Quæ verba, sanè diserta & manifesta, quando negat Jesuita, Jesum mendacii arguit, quo modo socius Jesu, Jesum tractare non debebat.

XLVII. Omnino ergo reprehendit, & accusat Christus Synagogam Judaicam hoc nomine, quod defecerat à vera fide. Et falsissimum est, quicquam agere Christum de abrogandis ceremoniis. His enim abrogatis, vera fides manere potuit: Et ceremoniæ illæ quomodo dici potuissent fermentum Phariseorum, cum Phariseorum non essent, sed pertinerent ad legem, à Deo datam. Et licet abrogandæ essent, id tamen non propterea futurum erat, quod fuerint falsa Phariseorum doctrina? minime. Erant enim vera ipsius Dei constitutio: sed abrogandæ erant, quia finis illarum aderat, in ipsa lege definitus & constitutus, ut propter illam vel abrogationem vel defectiorem falsitatis accusari nequaquam potuerint. Imò illo ipso tempore, quo accusavit Synagogam, & publicum sacerdotium erroris insimulavit Christus, ipse legi istis ceremoniali se subiciebat, illamque observabat, visitando anniversaria festa, cæteraque observando, quæ lex requirebat: quippe qui universam legem implere volebat. Quomodo ergo propter illius ceremonias publicum sacerdotium accusare potuit Christus, quas ipse servabat, & Pharisei Sacerdotesque Judaici non abrogabant? Tantum abest, ut hoc fecerit Christus, ut etiam turbæ & discipulis suis mandaverit, omnia, quæ Scribæ & Pharisei, sedentes in cathedra Moïsi, dixerint, servare & facere. *Matth. 23. v. 2. & 3.*

XLVIII. Unde sic Argumentamur. Quæ Synagoga
C 3 tem-

tempore Christi ita defecit, ut defectum illum, fermentum & fallam doctrinam Phariseorum definierit ipse Christus, illa à vera fide defecit: Atqui Synagoga Judaica tempore Christi dicto modo defecit: Ergo à vera fide defecit. Deinde in quo non deficiebat publicum sacerdotium, propter illius defectum à Christo non potuit accusari: Atqui in abrogandis ceremoniis Mosaicis non deficiebat: ergo propter illius defectum sacerdotium publicum à Christo accusari non potuit. Minor probatur: Quia non abrogabant.

XLIX. Negandum quoque omnino est, Ecclesiam veram Judaicam, quæ in vera fide permansit, à Christo repudiata esse unquam. Quandoquidem illam pro suo ovili agnoscit *Joban. 10. v. 16.* Ubi docet oves suas esse de domo Israelis: quippe cui etiam præ omnibus aliis gentibus, ut Doctor, promissus & missus erat: Ideoque illam ipse docuit, & ad illam alias oves, quæ ex hoc ovili non essent, adducere, & sic ex ovili Israelitico & gentibus unum gregem, & unum ovile facere velle promittit. *Job. 10.* Quomodo ergo ovile Judaicum repudiare potuit, quod omnium primum elegit, docuit, & vocatione gentium auxit?

L. Tertio demonstravimus in præcedentibus, si Apostoli verba accuratius pensitemus, nullam fieri in illis comparisonem duarum uxorum Abrahami cum Ecclesiis ipsis Veteris & Novi Testam: sed cum duabus pactioibus sive doctrinis. Ut enim Abrahamæ domus tunc fuit vera Ecclesia: Ita minime dubium est, quin præcipui, & præ aliis memorabiles eventus, qui in ea contigerunt, nobis totidem sint typi. Sicut ergo in domo Abrahamæ duæ matres, ita etiam in Ecclesia Dei. Doctrina enim mater est, ex qua nos Deus generat. Ea est duplex, Legalis & Evangelica. Legalis in servitutem generat: Ideoque similis est ancillæ, Agar, Sara autem secundam repræsentat, quæ generat in libertatem.

LII. Apostolus verò in hac Epistola c. 4. vult ostendere, non obstare Galatis, quo minus sint filii Abrahamæ, adeoque & promissionis illius hæredes: quamvis secundum carnis propagationem

nem ab eo non sint geniti. Nam ille, qui secundum carnem ex illo natus erat, non tamen heres erat promissionis. Proinde vos, inquit, non conturbet, quod non sitis secundum carnem ex eo nati. Nam ad hoc ipsum maxime estis ejus filii: quemadmodum & Isaac: qui nec ipse quidem secundum carnem tantum (ut Ismael) ex patre natus fuit, sed secundum promissionem, cujus etiam verus heres extitit. Certum igitur est, duas pactiones, juxta hunc locum Pauli, matrum instar esse, ex quibus dissimiles filii nascantur: quia pactio legalis servos. Evangelica liberos facit. Lex itaque cum suis ceremoniis abrogata quidem est, sed non vera Judaica Ecclesia: Hæc enim mansit, & Messiam in carne revelatum, juxta Prophetias Veteris sui Testamenti agnovit, proindeque umbras exorto Sole, evanescere & amoveri intellexit.

LII. Quarto pergit in sua confusione Becanus. Epistola ad Hebræos non loquitur de Synagoga sive Ecclesia, sive populo Veteris Testamenti, sed de legis imbecillitate sive inutilitate, ratione justificationis, regenerationis & salvationis: nempe docet, quod illa neminem verè justificare, regenerare & servare potuit, uti etiam v. ii. dixerat: Et quod propterea divinitus oblata nobis est spes melior, id est, Servator & Evangelium, afferens nobis materiã & causam, certo, indubitanterque, bene sperandi, summaque spiritualia bona à Deo expectandi. *Rom. 8. ab initio.* Atque per hæc spem aut doctrinam & Servatorem dicit nos in tantam apud Deum perductos esse gratiam, ut liberè eum accedere, & omnia bona ab ipso petere audeamus. Quemadmodum & Paulus *Act. 13. v. 39.* dixit, nos ab omnibus illis à quibus per legem justificari nequiverimus, per Christum justificari & absolvi.

LIII. Quinto concedimus quidem, Paulum *ad Gal. 4. v. 9.* ritus Mosaicos, quibus sese denuò temerè in servitutem dederant Galatæ, vocare *egena elemēta*: Sed quomodo, & quo respectu? Probè notandū est, quod in hunc locū Flacius monet: nē per ritus illos tripliciter considerari, *in Christo, extra Christū, & contra Christū.* *In Christo* considerantur, quatenus verè piis fuerunt quædam Sacramēta, monstrantia Christū, seu pædagogia ad illum.

Fara-

Ea ratione habuerunt in se ipsum nucleum vitæ, verumque suum finem, qui est Christus: *Extra Christum*, quatenus à multis tantum, ex consuetudine quadam servati sunt, ante & post Christum. *Contra Christum*, quatenus eis justitia & salus à multis tributa est, aut certe fuerunt signa tribuentia moralibus operibus justitiam. Non igitur fuerunt, neque dicuntur ab Apostolo simpliciter, & quidem juxta primam considerationem egena elementa: sed tantum hisce posterioribus rationibus aut egena, vacuaque, & inutilia planè elementa fuerunt, aut etiam venenata, qualia Galatis extiterunt, qui per ea ex Christo exciderunt.

LIV. Quod ergo secundum quid dicit Apostolus, id simpliciter accipit, & ad suum institutum & errorem stabilendum, sophisticè applicat Jesuita. Quandoquidem in se considerata, & ut à Deo instituta erant, etiam (ut dictum est) in se continebant nucleum vitæ, & ipsum Christum, vi certissimarum promissionum, juxta Augustinum. Quarum certitudo, res ipsa erat in conspectu Dei; ideoque & ipsæ suo modo, nempe Veteri Testamento conveniente, salutem dabant. Neque ergo Augustini sententiã quicquam contra nos obtinet Sophista.

LV. Sexto & ultimo non etiam dicitur Hebr. 10. v. 1. Synagogam obtinere umbram futurorum, sed legem. Confundit ergo rursus Jesuita legem & Synagogam sive Ecclesiam Judaicam. Umbras quidem legales in Ecclesia Judaica deficere oportebat, accedente luce Christo, sed non Ecclesia Judaica. Illa enim stabiliri potius, perfici & illuminari debebat, ut agnosceret ex Prophetarum & legis promissionibus & Christi actionibus, inter se collatis, ipsum esse verum Messiam, in lege promissum. Unde etiam Christus ipse, quando se Messiam demonstravit populo Judaico, semper ex lege, Prophetis & Psalmis id præstitit, ut tota Historia Evangelica testis est.

LVI. Tandem negamus Synagogam Judaicam pro servis, & tantum Ecclesiam N.T. pro filiis fuisse institutam, si
nimi-

nimirum vox Servi sumatur in illa significatione, in qua accipi debet, juxta allegatum Pauli ad Gal. 4. locum. Nam generatio in servitutem, de qua hic disputat Apostolus, est tantum illorum, qui perperam abutuntur lege, ut nihil ex ea nisi servitutem concipiant. Non sic pii Patres, qui in Synagoga & Ecclesia Veteris Testamenti vivebant. Nam non impediebat servilis legis generatio, quin matrem haberent Jerusalem in spiritu: sed qui in nuda lege hærebant, neq; pædagogiam esse agnoscebant, quâ ad Christum ducerentur, sed potius obstaculum ex ea sibi faciebant, (ut tempore Christi Pharisei) ne ad Christum pervenirent, ut illi erant Israelitæ nati ex servitute.

LVI. Lex ergo olim discipulos sive filios in servitutem genuit sanctos Patres, Prophetas, & reliquos fideles, non ut servi manerent: sed quia sub pædagogia illos Deus ad tempus continebat. Libertas namq; eorum sub velo ceremoniarum & totius œconomia, qua tunc gubernabantur, erat abscondita, ut in externa specie nil nisi servitus appareret. Ideo Paulus *Rom. 8. v. 15.* *Non habuistis iterum spiritum servitutis in timorē.* Quocirca sancti illi & fideles in Synagoga & Veteri Testamento utrunq; intus liberi essent coram Deo, externo tamen aspectu nihil à servis differebant: atque ita matris, nempe legis, conditionem referebant. Evangelii verò doctrina tum in partu filiis suis confert plenam libertatem, tum eos etiam liberaliter educat.

LVIII. Certum autem est, ut diximus, Paulum nequaquam hic de talibus loqui filiis, ut evidenter ex contextu patet. Nam per *filios Sina*, non Synagogam sive Ecclesiam Judaicam (ut sibi imaginatur Becanus) sed hypocritas, qui tandem exterminantur ex Ecclesia Dei, & abdicantur hæreditate, se intellexisse, exponit.

LIX. Inquis, si hoc verum, quomodo verum erit, quod Paulus dicit, tales ex pactione Dei nasci, & in Ecclesia censeri? Respondemus, esse illos corrupti seminis, adulterinum semen, neq; propriè generari à Deo, sed degeneres esse, & quasi spurios, qui Deum falsò patrem citant, à quo repudiantur. Atq; hoc quoq;

D

codem

eodem titulo censerit in Ecclesia: Non quia vera sint eius membra, sed quia locum ad tempus usurpent, & induti larva decipiant. Quandoquidem Apostolus hic Ecclesiam considerat, qualis in hoc mundo cernitur.

LX. Falsissimum utiq; est commentum Becani, Synagogam Veteris Testamenti pro serva, (ut describuntur à Paulo, & comparantur cum Hagar & Sina) institutam esse; & ejectionem illius ancille, & filii ejus typum esse repudiatae Synagogae Israeliticæ cum suis ceremoniis & sacrificiis. Cum Apostolus expressè doceat, ejectionem istam typum fuisse exclusionis Judæorum à Regno Dei ob speratum beneficium remissionis peccatorum & justificationis gratuitae per Christum, & liberationis à servili rigore & maledictione legis. Hæc enim unica est causa, quod Judæi sub servitute manent, non modo legis (quæ minima est) sed peccati proprie, mortis & Diaboli: quia hunc justitiæ libertatisq; principem & salutis authorem Christum, rejiciunt, & suam propriam justitiam, in operibus sicam, astruere satagunt. Rom. 9. & 10. Contra verò Evangelium de gratuita per Christum justificatione capere pejus & angue oderunt. Quocirca juxta divini oraculi sententiam; *Ejice ancillam, &c.* sunt & ipsi è regno Dei ejecti in extremas tenebras, ubi ploratus & stridor dentium.

Matth. 8.

SOLI DEO GLORIA.

Humanissimo & Doctissimo Do-
mino Respondenti.

Discipulos Christi veros, solosque fideles
Pontificis sese jactat furibunda caterva.
Quod magnis nugis mirè torquendo pagellas
Sacratas monstrare studet conamine magno.
Petri nevé parum *clavis* virtutis haberet
Non dubitat verbis *gladium* conjungere Petri,
Atque repugnantes infami tollere letho.
Nos docti à Christo contrarium, inermibus armis
Et strictum Papæ *lacrimis* avertimus ensem
Petri solventes *verbis* mendacia quæque.
Hocce tuum est etiam studium doctissime Maji;
Ut *sene* spectando monstres moderante Becani
Innixæ quàm sint fragili fundamine nugæ.
Maecte animo conjunge *viris* studiumque precesque
Immensumque preces ardentis pondus habebunt.

M. Matthæus Pulman.

Nunquam collectos suadent errasse locustæ,
Nec posse, affirmant, rassa cohors Erebi,
Errant quos errare negant, errantque ne-
gando.

*Hi qui errare negant, quos tamen error agit.
Tu FANE baut erras bos quando errare fateris
Quos errasse refert pagina sacra viros.*

f.
Levinus Stegman Soltquel.

F I N I S.

99 A 6900

ULB Halle 3
002 622 092

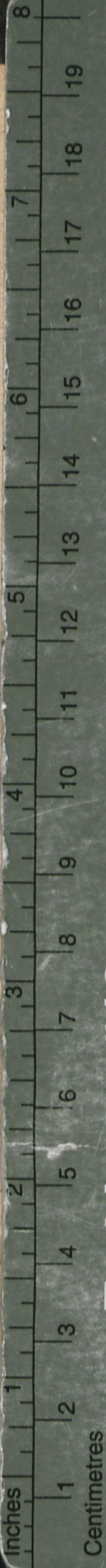
SB

Repro

VD 77

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

I TERTII 52
 in Confessionem
 TIO XLX.
 tinens
 ARTICVLI VII.
 cclesia,
 specie,
 an dentur exem-
 Ecclesiam visibilem to-
 do errasse,
 posita
 emia V Vittebergenfi,
 S I D E
 ARTINI S.S. Th.
 Primario, Facult. Theol.
 pli Arcis Præposito,
 NDENTE
 HELMO MAJO,
 Marchico.
 Collegii Veteris
 29. Aug.
 BERGÆ,
 IS AUERBACH, Acad. Typogr.
 DC XXX.

